

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep.
0032 OSLO

Deres referanse

Vår referanse
18/00099-50

Vår dato
31.08.2018

Høringssvar på forslag til nye retningslinjer for helse- og sosialfagutdanningene - Barnevernspedagogutdanningen

Fellesorganisasjonen (FO) er fagforeningen og profesjonsforbundet for 28.000 barnevernspedagoger, sosionomer, vernepleiere og velferdsvitere. FO-Studentene er FOs studentorganisering og organiserer 2500 medlemmer.

Forslaget til nye retningslinjer skal erstatte dagens rammeplaner for helse- og sosialfagutdanninger. Høringssvaret er besvart på via Questback etter Kunnskapsdepartementets forespørsel. Spørsmålene er gjengitt i fulltekst før hvert svar.

I hvilken grad vurderes utkast til retningslinjen å være i tråd med tjenestenes fremtidige kompetansebehov? Besvar på en skala fra 1 -5, der '1' betyr 'i svært liten grad' og '5' betyr 'i svært stor grad'

FO-Studentene svarer: 3

Begrunnelse:

FO-Studentene mener at programgruppen har gjort en god innsats for at deres forslag skal være i tråd med fremtidens kompetansebehov. Vi vil likevel bemerke at Bufdir nå gjennomgår kompetansebehovet i barnevernet. Gjennom denne kartleggingen kan det fremkomme kompetansebehov som vi per dags dato ikke er klar over. Vi mener derfor at det ikke vil være reelt å vurdere programgruppens forslag til retningslinjer opp mot fremtidens kompetansebehov, før Bufdir har konkludert. For oss er det viktig at retningslinjene baserer seg på oppdatert kunnskap. Vi ber derfor om at det gis rom for å justere retningslinjene, etter at Bufdir har konkludert, slik at Bufdirs konklusjoner kan vurderes opp mot retningslinjene.

I hvilken grad vurderes utkast til retningslinjen å være i tråd med brukernes fremtidige behov for kompetanse i tjenestene? Besvar på en skala fra 1 -5, der '1' betyr 'i svært liten grad' og '5' betyr 'i svært stor grad'

FO-Studentene svarer: 3

FO

Besøksadresse:
Mariboestgt. 13
0183 Oslo

Postadresse:
Pb. 4693 Sofienberg
0506 Oslo

Telefon:
02380

Telefaks:
94 76 20 18

e-post:
kontor@fo.no

www.fo.no

Bankgiro:
9001.06.35674

Bankgiro kontigent:
9001.08.71394

Foretaksnr.:
870 953 852 MVA

Begrunnelse:

Dersom våre innspill tas med, antar FO-Studentene at retningslinjene vil være i tråd med brukernes fremtidige behov for kompetanse. Vi vil særlig trekke frem et økt krav til kunnskap om rus og psykiatri, samt familie- og nettverksarbeid.

Rus og psykiatri er noe alle barnevernspedagoger må jobbe med i møte med sine brukere. Det er derfor essensielt for barnevernspedagoger å ha bred kunnskap om rus og psykiatri. Bred kunnskap legger grunnlaget for forståelse, gode relasjoner og god hjelp. FO-Studentene opplever at det er for lite kompetanse om rus og psykiatri i dagens tjenester. Vårt forslag er derfor å endre punkt 21 under 'Kunnskap' slik at setningen lyder "Har bred kunnskap om rus, psykiatri, og andre problemområder knyttet til psykisk helse, og hvordan dette påvirker barn og familier".

FO-Studentene mener at det er nødvendig at barnevernspedagoger har bred kunnskap om familie- og nettverksarbeid. Dette er selve kjernen i barnevernspedagogens kompetanse og arbeidsoppgaver. Det danner grunnlaget for barnevernets forståelse av familier og barn som komplekse og som en del av et større nettverk, og det er essensielt i oppbyggingen av tiltak. Ingen barn og familier burde møte barnevernspedagoger som ikke har bred kompetanse om familie- og nettverksarbeid. Vi mener at det ikke er tilstrekkelig å ha kjennskap til dette, og vil derfor endre punkt 22 under 'Kunnskap' fra "Har kjennskap til familie- og nettverksarbeid" til "Har bred kunnskap om familie- og nettverksarbeid".

Hvordan vurderes graden av detaljering med hensyn til utdanningsinstitusjonens behov for autonomi (mulighet for lokal tilpasning) og behovet for nasjonal standardisering å være ivarettatt i læringsutbyttebeskrivelsene? Besvar på en skala fra 1 -10, der '1' er 'alt for detaljerte' og '10' er 'alt for generelle'

FO-Studentene svarer: 6

Begrunnelse:

FO-Studentene mener at det kan være mer detaljering med hensyn til behovet for nasjonal standardisering enn det programgruppens forslag legger opp til i dag. Balansen mellom autonomi og standardisering er svært vanskelig og svært viktig. På den ene siden mener vi at utdanningsstedenes autonomi legger grunnlag for gode og inspirerende fagmiljøer ved utdanningsinstitusjonene. På den andre siden mener vi at det er behov for mer likhet mellom utdanningene for å sikre at alle barnevernspedagoger innehar den samme grunnkompetansen. Vi mener at retningslinjene som programgruppen har foreslått kan få til en god balanse mellom autonomi og standardisering dersom de i større grad legger opp til studentmobilitet og stiller noe mer krav til studieprogresjon enn det gjøres i dag.

FO-Studentene mener at studentmobilitet er viktig, og bør legges til rette for i retningslinjene for barnevernspedagogutdanningen. Dette forslaget spilles også

inn til programgruppen for sosiomutdanningen og vernepleierutdanningen. Studentmobilitet tilrettelegger for god sosial helse, endringer i livssituasjon, oppståtte familieforpliktelser i andre byer og andre uforutsette hendelser som kan oppstå i studenters liv. I tillegg vil det å ha et minimum av felles grunnkunnskap, uavhengig studiested, sørge for tydelighet i hva kompetansen til en barnevernspedagog er. Dette kan bidra til et sterkere fagmiljø, at tjenestene kan stille tydeligere krav til kompetanse og bedre forhandlingsevner på arbeidsmarkedet overfor andre, konkurrerende profesjoner.

Slik FO-Studentene anser retningslinjene legger de grunnlaget for mer autonomi til utdanningsinstitusjonene enn rammeplanene gjør. Vi forstår at forslag om å sikre studentmobilitet går på tvers med utdanningsinstitusjonenes autonomi, men mener at det er nødvendig for å sikre gode studier. Vårt forslag er at det legges inn et nytt punkt under 'Krav til studiets oppbygging' som krever en så stor grad av likhet mellom utdanningsinstitusjonene at det medfører mulighet for studentmobilitet.

Det bør også inkluderes at studiene skal inneholde et minimum av felles grunnkunnskap uavhengig studiested. For å kunne sørge for studentmobilitet og et minimum av felles grunnkunnskap uavhengig studiested, mener FO-Studentene at det også må stilles noen overordnede krav til studieprogresjonen. På den måten kan det tilrettelegges for at studentmobilitet kan forekomme etter hvert studieår. Dette gjør at utdanningsinstitusjonene fremdeles beholder mye av sin autonomi, samtidig som det sikrer en viss grad av mobilitet. Vårt forslag er å legge til et nytt punkt under 'Krav til studiets oppbygging' etter første setning i andre avsnitt. Dette lyder "Første studieår er i hovedsak et innføringsår der studentene får kjennskap til sentrale rammer og problemområder i faget og får trene på grunnleggende kommunikasjons- og samhandlingsferdigheter. I andre studieår får studentene mer inngående kunnskap om spesifikke fagområder, og trening i ulike ferdigheter og konkrete metodiske tilnærminger. I tredje studieår skal studentene kunne tilegne seg mer avansert kunnskap om faglige problemstillinger, og de skal beherske å reflektere kritisk over egen profesjon og profesjonsutøvelse".

Er det noen typer kompetanse som mangler i høringsutkastet til retningslinje?

En bachelor i barnevernsarbeid skal resultere i faglig reflekterte tjenesteutøvere. Beslutningsprosesser, relasjonsbygging og oppbygging av tjenestene skal bygge på kunnskap og erfaring, og skal endres gjennom refleksjon og ny kunnskap på området. Dette mener vi i FO-Studentene at bør komme tydeligere frem i retningslinjene enn det gjør i dag. Vi foreslår at det legges til et nytt punkt under 'Krav til studiets oppbygging' som lyder "Det skal legges vekt på at studentene kan integrere teoretisk og praktisk kunnskap, og at de trenes i kritisk refleksjon over egen profesjon og profesjonsutøvelse i samhandling med andre".

Vi anser kunnskap om barn med kognitiv og/eller fysisk funksjonsnedsettelse som et viktig kunnskapsområdene for barnevernspedagoger. Ulike former for

særskilte behov er noe en barnevernspedagog må kunne gjenkjenne, anerkjenne og forstå i møte med sine brukere. Dette for å sikre barn og familier riktig hjelp til rett tid. Grunnleggende kompetanse om særskilte behov vil danne et bedre grunnlag for samarbeid med andre tjenester og yrkesgrupper, som vernepleiere og sosionomer. Gode samarbeid gir god og effektiv hjelp. Derfor mener FO-Studentene at denne kompetansen må integreres i retningslinjene. Vårt forslag er å legge til et nytt punkt under 'Kunnskap' som lyder "Har kunnskap om barn med særskilte behov, herunder barn med kognitiv eller fysisk funksjonsnedsettelse".

FO-Studentene mener også at programgruppens forslag har for lite fokus på ferdighetstrening. Det er ikke gitt at studentene blir gode yrkesutøvere selv om de leser pensum. I tillegg vet vi at praksisstudiene ikke er tilstrekkelig til å dekke hele behovet for praktiske øvelser. Ferdighetstrening gir for det første studentene mulighet til å trene opp konkrete ferdigheter som å journalføre, skrive vedtak og ha samtaler med tolk. Ettersom det vil være tilnærmet umulig å sørge for at alle studentene får øvd seg på alle de praktiske ferdighetene de trenger gjennom praksisstudiene, kan ferdighetstrening sikre at studentene ikke går ut av studiet uten å kunne et minimum av praktiske ferdigheter. For det andre gir ferdighetstrening studentene en mulighet til å utforske og utfordre sine egne holdninger innen trygge rammer. Det vil slik styrke studentenes refleksjonsevne, noe som vil gjøre dem bedre rustet til å møte utfordringer i tjenestene de skal jobbe i når de avslutter studiet. Vårt forslag er at det legges til et nytt avsnitt under 'Krav til studiets oppbygging' som lyder; "Studiet tilrettelegges slik at studentene får trening i praktiske ferdigheter og muligheter til å utfordres på og arbeide med egne holdninger og forforståelser. Dette krever at studentene får ferdighetstrening i mindre grupper i flere perioder gjennom studiet, under veiledning av en fagansatt med profesjonsbakgrunn. Gjennom prosessuell simuleringstrening skal studentene gis opplæring i samhandlingsmodeller rettet mot både barn, voksne, familier og grupper. Å arbeide systematisk med endringsprosesser er også en sentral del av ferdighetstreningen gjennom studiet. Simuleringstreningen må ha fokus på både bruk og analyse av ferdigheter, samt kritisk refleksjon over makt og avmakt i profesjonell yrkesutøvelse. Studentene skal også kunne knytte ferdighetene til de sentrale kunnskapsområdene i faget. Gjennom studiet skal det også legges til rette for at studentene får trening i analyse av komplekse saksforhold og skriving av ulike saksfremstillinger, herunder individuell plan, tiltaksplan og vedtak".

FO-Studentene vil i tillegg foreslå et økt fokus på samhandlingskompetanse i retningslinjene. Å bygge opp samhandlingskompetanse under studiet er viktig for å tilrettelegge for bedre samhandling i tjenestene. Det er noe både tjenestene og brukerne har behov for. Vårt forslag er et nytt punkt under 'Krav til studiets oppbygging' som lyder "Deler av studiet kan gjennomføres felles med andre utdanninger, for å fremme kompetanse».

Er beskrivelsen av den delen av utdanningen som foregår i praksis (praksisstudiet) hensiktsmessig og gjennomførbar?

FO-Studentene svarer: Nei

Begrunnelse

FO-Studentene mener at beskrivelsen av praksisstudiet har en rekke forbedringsområder, og håper at våre innspill tas med videre.

Praksis er den delen av studiet der studenter lærer å knytte teorien opp mot praktisk gjennomførelse og utøvelse av faget. Dersom praksis ikke er tilstrekkelig i omfang og innhold, vil ikke studenten ha utgangspunkt for å lære seg å bruke teorien i praksis. Da ser vi liten nytte av studiet. Vi mener at retningslinjene om praksis i barnevernspedagogutdanningen likevel kan bli svært gode dersom våre forslag tas til følge.

Vi er uenig i å avgrense praksis på antall uker. Det er omfanget av læringsutbytte som burde avgjøre hvor mye praksis studentene får, ikke hvor mange uker man kaller praksis. Læringsutbytte måles i studiepoeng. Under 'Krav til praksisstudiene' foreslår vi derfor at "Praksis skal utgjøre mellom 20 og 24 uker. Av disse skal minimum 14 uker være sammenhengende og gjennomføres i siste halvdel av studiet" erstattes med "Praksis bør være på minimum 45 studiepoeng fordelt på minst to praksisperioder i ulike praksisfelt".

FO-Studentene mener også at det bør tydeligere presiseres hva studentene skal få erfaring med i praksis. Vi støtter programgruppens spesifisering av hvilke tjenester som er best egnet som praksisplasser, men savner en spesifisering av konkrete læringsmål. Vårt forslag er et nytt punkt under 'Krav til praksisstudiene' som lyder; "I praksisstudiene skal studenten få erfaring med å etablere kontakt, utrede og undersøke, vurdere og fatte vedtak/beslutninger i samarbeid med samarbeidspartnere og dem som oppsøker hjelp". Dette er ferdigheter som vi mener at alle ferdigutdannede barnevernspedagoger bør kunne. Det er også ferdigheter som er viktig at man får øvd seg på mens man fremdeles er i en opplærings situasjon, da dette vil gi bedre oppfølging og tettere veiledning enn om man må lære det som tjenesteyter.

Vi ønsker også et økt fokus på internasjonalisering i utdanningen. For å oppnå dette har vi et forslag om at det legges til et nytt punkt under 'Krav til praksisstudiene' som lyder; "Utdanningsinstitusjonen skal legge til rette for internasjonalisering, både ved å formidle internasjonale perspektiver gjennom pensum og undervisning, og å tilrettelegge for at studenter kan ta et semester eller praksis i utlandet".

I tillegg mener vi at veiledning er av enorm betydning for læringsutbyttet til studentene. Uten god veiledning har ikke studentene noen som de kan reflektere faglig med, og da mister de muligheten til å utfordre seg selv, finne andre måter å møte situasjoner på og knytte teorien opp til praktiseringen av faget sitt. Under 'Krav til praksisstudiene' foreslår vi derfor en ny setning etter setningen "En forutsetning for kvalitet i praksis er kvalifisert individuell veiledning" som lyder "Veileder i praksis bør ha samme grunnutdanning som studenten, og skal inneha nødvendig veilederkompetanse".

I hvilken grad er omfanget på retningslinjen gjennomførbart innenfor rammene av en 3-årig bachelorutdanning? Besvar på en skala fra 1-5 der '1' er 'alt for lite omfattende' og '5' er 'alt for omfattende'

FO-Studentene svarer: 4

Begrunnelse

Vi mener at dersom programgruppen tar med seg våre forslag videre, vil omfanget av studiet fremdeles være gjennomførbart innenfor rammene av en 3-årig bachelorutdanning. Samtidig legger retningslinjene da opp til at undervisningen må være effektiv og målrettet dersom den skal dekke over det ønskede læringsutbyttet. Vi mener at det er positivt dersom utdanningsinstitusjonene blir mer kritiske til hva de bruker undervisningstiden sin på enn de er i dag, da studentene våre gir klar tilbakemelding på at undervisningen kan bli betydelig mer relevant for læringsutbyttet.

Vi har gitt innspill til høringen med utgangspunkt i gjennomførbarheten, da vi ønsker retningslinjer som legger opp til et fulltidsstudium med relevant innhold av god kvalitet. Samtidig ønsker vi at retningslinjene presiserer en maks grense på 30 studiepoeng per eksamen. Dette er også foreslått å gjelde for sosionom- og vernepleierutdanningene. Vi mener at et fag på mer enn 30 studiepoeng ikke legger til rette for et godt læringsutbytte. Vi håper derfor at dette tas til følge.

Er det andre høringsinnspill?

Overordnet ønsker vi å spille inn at det oppleves som utfordrende å orientere seg i dokumentet, noe som medfører at dokumentet er vanskelig å lese. Det virker også litt tilfeldig hvilke områder som er vektlagt. Vi ønsker derfor at dokumentet skal omstruktureres der dokumentet deles inn i kunnskapsområder, i tråd med retningslinjene for sosionom- og vernepleierutdanningene.

Vi har et konkret forslag, for å sikre bedre lesbarhet, som omhandler punkt 11 under 'Kunnskap'. Der ønsker vi å dele opp setningen i to punkter slik at det første punktet lyder; "Har kunnskap om minoritetsetniske perspektiver" og det andre punktet blir "Har kunnskap om samers rettigheter, og kunnskap og forståelse for samenes status som urfolk".

Under 'Krav til studiets oppbygging' reagerte vi på at programgruppen har spesifisert at det er master i barnevern som barnevernspedagogutdanningen kvalifiserer til. Det er mange andre mastergrader som studentene er kvalifisert for ved endt studie. I tråd med retningslinjene for sosionom- og vernepleierutdanningene ønsker vi derfor å foreslå at setningen om mastergrad endres fra "master i barnevern" til "master".

Med vennlig hilsen

Mari Lilleng
Rådgiver

